

1. Uvod

Berze imaju ogroman značaj u razvoju tržišne privrede. One predstavljaju osnovni mehanizam za funkcionisanje tržišta kapitala, njegovo srce. Bez berzi tržište kapitala u jednoj zemlji ne može da funkcioniše na adekvatan način i u punom obliku.

Danas su berze visoko organizovane institucije, sa specifičnim oblikom inkorporacije, odnosno one su neprofitne institucije, u vlasništvu države, ili učesnika u trgovini, sa strogo utvrđenim pravilima trgovanja i definisanim predmetima i učesnicima. Od kad postoje, berze predstavljaju neutralno javno mesto na kome se izvršavaju nalozi za kupovinu ili prodaju, i blagovremeno pružaju informacije o svim zaključenim transakcijama. Koncentracijom transakcija ponude i tražnje na jednom mestu uslovljava formiranje cena za određenu transakciju. U sadašnje vreme, procesa tranzicije u postkomunističkim zemljama privatizacija društvenih sredstava, odn. nastanak brojnih akcionarskih društava, osim ostalog iziskuje kao neminovnost potrebu organizovanja tržišta na kome će se trgovati akcijama ovih preduzeća ali i drugim hartijama od vrednosti. Jer u protivnom vlasnička transformacija može doživeti fijasko, bolje rečeno biće bez ikakvih rezultata i efekata.

Iz tih razloga berze imaju u tržišnoj privredi nezamenjivu ulogu i višestruk zanačaj: - predstavljaju organizovano i od strane države kontrolisano tržište novca;

- olakšavaju i ubrzavaju promet novca;
- ukoliko se ne zloupotrebljavaju u špekulativne svrhe, pozitivno utiču na harmonizaciju i stabilnost odnosa u nacionalnoj privredi.

2. Pojam berze

Berza prestavlja institucionalizovano razmensko mesto na kojem pojedini članovi obavljaju robnu razmenu ili transakcije hartija od vrednosti, a u cilju sticanja dobiti, i mesto gde se na osnovu njihove ponude i tražnje vrši vrednovanje hartija od vrednosti.

Drugim rečima, berza predstavlja prostor na kome se trguje dugoročnim finansijskim instrumentima. Postoji više različitih objašnjenja o nastanku reči »berza«.

Po jednom mišljenju reč koja označava lokaciju za specifičnu funkciju trgovine, u srednjevekovnoj Holandiji bila je ime familije Van der Burse, u čijoj je zgradi obavljana trgovina vrednosnim papirima, što je i najubjedljivije objašnjenje ovog pojma.

Drugo mišljenje polazi od toga da ovaj izraz znači kesu za novac, što nastaje od francuske reči »bourse«.

Kako i sam naziv, tako se i vreme nastanka različito interpretira, pa tako postoji više varijanti o nastanku berzi.

Po jednom mišljenju, prve berze se javljaju sredinom XVI veka i to u Londonu »Royal Exchange«, osnovana 1566. godine, današnja »Stock Exchange«, i u Parizu »Bourse de valeurs« osnovane 1563. godine.

Po drugom mišljenju prva berza je osnovana u Anversu (Antwerpen) 1460. godine. Kasnije su osnovane berze u Lionu (Lyon) 1564, Tuluzu (Toulous) 1549, Hamburgu 1558, Parizu 1563, Londonu 1570 itd. Na ovim berzama trgovalo se hartijama od vrednosti i novcem. U našim krajevima prva berza na kojoj se trgovalo robama i novčanim efektima osnovana je 1886. godine u Beogradu, zatim u Zagrebu 1920. godine, Ljubljani 1924. godine. Posle Drugog svetskog rata 1959. godine u Jugoslaviji je osnovana kao jedina opšte robna beza pod nazivom »Produktna berza« u Novom Sadu. Nju je osnovalo narodno veće republike Srbije. U Jugoslaviji pored ove (robne) berze postojale su još dve, i to: Beogradska berza ad. Beograd kao finansijska i robna berza (mešovita) osnovana 1989. godine u Beogradu, i Montenegro berza ad. Podgorica kao finansijska berza osnovana 1993. godine u Podgorici.

3. Vrste berzi

Berze se mogu klasifikovati na različite načine zavisno od toga koji se kriterijum klasifikacije uzima.

1. Prema predmetu trgovine berze se dele na:

- robne ili produktne,

Poslovi na robnim berzama dele se na poslove s realnom robom, koji mogu biti »spot« (s brзом isporukom do 15 dana), i »forward« (čiju brzinu isporuke određuju berzanska pravila) i brze poslove tzv. »fjučerse«, koji ne pretpostavljaju obaveznu isporuku, nego kupoprodaju standardnih ugovora u kojima su dati svi uslovi osim cene i roka isporuke.

- novčane ili efektne berze,
- berze usluga i
- mešovite berze.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU

WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](#)

RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MAGISTARSKI.COM

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com